

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

VÄLLÖFTENAS ROLL I KOMMUNERNAS POLITISKA VARDAG

Hur väl återspeglas Vänsterpartiet i Mark och Marks
Oberoende Demokraters vällöften i motioner och
agerande i kommunfullmäktige?

Ellen Player Pellby

Antal ord: 8 196

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht 2016
Handledare:	Patrik Öhberg

Abstrakt

Hur långt kan idén om att vallöften har en central roll i den representativa demokratin generaliseras? Vallöftesforskningen som fokuserar på lokal representativ demokrati påvisar att kommunal politik liknar nationell politik i den mån att politiker tar utställda vallöften på allvar och även tenderar att hålla sina löften. Däremot saknas forskning vad gäller vallöften i relation till oppositionspartier, då fokus mestadels ligger på regeringspartier och dessutom är attitydundersökningar. Det teoretiska bidraget med den här studien blir således att bidra till att fylla den forskningslucka som finns angående vallöften i relation till oppositionspartier på lokal nivå. För att pröva idén om att vallöften har en central roll i den representativa demokratin undersöktes huruvida vallöften i valprogrammen för Vänsterpartiet i Mark och Marks Oberoende Demokrater återspeglas i partiernas motioner och agerande på kommunfullmäktige under mandatperioden 2011-2014. Studien är viktig eftersom den adresserar en forskningslucka, då vi inte vet hur långt idén om vallöftenas centrala roll kan generaliseras. Olika material har analyserats genom en kvalitativ innehållsanalys samt ett kodschema med stöd i tidigare forskning. Materialet består av respektive partis lokala valprogram år 2010, deras motioner under mandatperioden 2011-2014 samt kommunfullmäktiges protokoll från samma period. Resultatet visade att majoriteten av partiernas sammanlagda agerande kring vallöften återspeglades genom partiernas olika aktiviteter under kommunfullmäktiges sammanträden. Återspeglingen av vallöften var låg i relation till motionerna, då endast en av totalt tio analyserade motioner visade någon återspeglings. Slutsatsen är att vallöften är relevanta i den lokala representativa demokratin då studiens resultat visat sig vara i enlighet med tidigare forskning, detta innebär att vallöften har en central roll i den representativa demokratin.

Nyckelord: Vänsterpartiet, Marks Oberoende Demokrater, motioner, kommunfullmäktige, vallöften.

Innehållsförteckning

Inledning	3
1. Tidigare forskning	5
- Vallöften på lokal nivå	5
- Definition av ”vallöften”	6
2. Vallöftens funktion	9
3. Metod och material	11
- Valprogram	11
- Motioner	12
- Kommunfullmäktiges protokoll	13
4. Marks kommun, mandatperioden 2011-2014	15
- Marks Oberoende Demokrater (MOD)	16
- Vänsterpartiet (V)	16
5. Resultat och analys	17
- Marks Oberoende Demokrater	17
- Vänsterpartiet	19
6. Slutsatser	25
7. Referenser	29

Inledning

Forskning säger att väljare bör ta politikernas vallöften på allvar då vallöften är en betydande fingervisning för i vilken riktning politiken kommer att gå framöver och vilka handlingar som partiet i fråga kommer att utföra (se exempelvis Artés och Bustos, 2007). Vallöften bidrar i allra högsta grad till den relation och uppfattning som skapas mellan politiker och medborgare i den representativa demokratin. Inte nog med att vallöften benär ut fokusområden och vägar till uppfyllelse av vallöftena för partierna själva, vallöften är dessutom ett instrument för medborgare att kunna forma åsikter om partier och att i ett senare skede kunna utvärdera hur väl partierna har agerat enligt det de utlovat (Naurin 2011). Ytterligare forskning stödjer påståendet att partiernas vallöften bör tas på allvar: ”Svaret på frågan om huruvida lokala politiker tycker att vallöften är viktiga blir ett ja [...] Landstings- och kommunfullmäktigeledamöter menar att vallöften oftast uppfylls, både av partier i allmänhet i Sverige och av de som för tillfället styr i den kommun eller det landsting/den region som de arbetar i” (Naurin, 2014b, s. 128).

Frågan kvarstår hur viktiga vallöften egentligen är och till vilken nivå tidigare forsknings slutsatser går att generalisera. Av tidigare forskning vet vi att politiker på nationell nivå tar vallöften på allvar och tenderar att hålla dem, men hur viktiga är egentligen vallöften i den lokala representativa demokratin? Med andra ord, hur långt kan vi generalisera kring påståendet att partierna tar vallöften på allvar? Detta är något man ännu inte vet speciellt mycket om, vilket gör att min studie kan bidra till att fylla denna lucka.

Det råder inga tvivel om att vallöften är en viktig del i den representativa demokratin såväl för partier som för medborgare. Mot bakgrund av påståendet att partierna tar vallöften på allvar ämnar jag undersöka hur väl vallöften givna av oppositionen återspeglas i motioner samt i partiernas agerande på kommunfullmäktiges sammanträden. Marks kommun är en typisk, mindre kommun med såväl lokala partier som partier med nationell motsvarighet. Vad gäller valet av oppositionspartier visar forskningen på nationell nivå att både valprogram och vallöften ställs ut av partierna, därmed är det värt att undersöka huruvida detta är fallet även lokalt. Vidare har Vänsterpartiet i Mark en nationell motsvarighet medan Marks Oberoende Demokrater inte har det, därmed är det inte en självklarhet att varken valprogram eller vallöften finns utställda.

För att undersöka detta kommer jag att analysera dessa två oppositionspartiernas lokala valprogram och deras inlämnade motioner under mandatperioden 2011-2014, samt kommunfullmäktigeprotokoll från samma period för att kunna besvara den mer övergripande

frågeställningen: hur väl kan vi generalisera idén om att vallöften har en central roll på kommunnivå i den representativa demokratin? För att besvara den mer övergripande frågeställningen kommer följande frågeställningar att användas: 1. Har små partier i en mindre kommun lokala valprogram? 2. Om ja, vad för typ av vallöften ställer partierna i så fall ut? 3. Agerar partierna i kommunfullmäktige i enlighet med sina vallöften?

Resultatet visade att båda partierna samtliga vallöften formulerades enligt ”vi vill/vi kommer att arbeta för”, och att majoriteten av vallöftena utlovade förändring snarare än att bevara en nuvarande situation. Majoriteten av partiernas sammanlagda agerande kring vallöftena återspeglades genom partiernas olika aktiviteter under kommunfullmäktiges sammanträden. Återspeglingsgraden av vallöftena var låg i relation till motionerna, då endast en av totalt tio analyserade motioner visade någon återspeglingsgrad.

Uppsatsen kommer att presentera tidigare forskning, följt av metod och material därefter relevant fakta om Marks kommun och dess politiska sammansättning. Vidare följer studiens resultat och slutligen analys och slutsatser.

1. Tidigare forskning

Undersökningarna kring vallöften på central nivå är många, och de finns utförda på olika system i olika länder, men resultatet är detsamma: politiker håller sina vallöften (se exempelvis Thomson et al., 2014). Sedan tidigare vet vi också att partiets ställning efter valet, konstitutionellt sammanhang, partiets ställning i regeringen, typ av utställt vallöfte samt social kontext är faktorer som kan påverka politikernas förmåga att hålla sina vallöften. Det finns emellertid inte mycket befintlig forskning om vallöften på lokal nivå i den representativa demokratin, till exempel har det inte gjorts några mer genomgående vallöftesstudier på kommunnivå. Än mindre har fokus i de studier som finns varit på oppositionspartier och deras vallöften, utan snarare på regeringspartier. Konstaterandet att vallöftesforskningen brister vad gäller oppositionspartiernas vallöften återfinns även i tidigare forskning (se exempelvis Thomson et al, 2016).

Vallöften på lokal nivå

I resultatet av KOLFU-undersökningen från år 2012 framkommer det att kommunfullmäktigeledamöter anser att de vallöften som ställs ut av partier i allmänhet, och av de som styr i den kommun de är verksamma i, oftast uppfylls (KOLFU, 2012). ”Svaret på frågan om huruvida lokala politiker tycker att vallöften är viktiga blir ett ja [...] Landstings- och kommunfullmäktigeledamöter menar att vallöften oftast uppfylls, både av partier i allmänhet i Sverige och av de som för tillfället styr i den kommun eller det landsting/den region som de arbetar i” (Naurin, 2014b, s. 128). Vidare kunde man utläsa av resultaten i undersökningen att kommunfullmäktigeledamöterna i högre utsträckning ansåg att vallöften uppfylls än vad väljarna ansåg, men också att skillnaden kring synen på uppfyllelse av vallöften på lokal nivå mellan väljare och politiker inte var lika stor som skillnaden på nationell nivå. Att kommunpolitiker befinner sig närmare kommuninvånarnas uppfattning kan vara tack vare den täta kontakt som finns mellan väljare och politiker på lokal nivå, därmed har de två grupperna en mer liknande syn på vad som är ett uppfyllt vallöfte eller inte (Naurin, 2014b). Existerande forskning om vallöften på kommunnivå är dock inte särskilt omfattande eller utberedd. Undersökningar har genomförts där politiker och väljare fått besvara huruvida de anser att vallöften uppfylls eller inte (se exempelvis Comparative Candidates Survey, 2012), men dessa undersökningar tenderar att fokusera på partier i regeringsställning snarare än oppositionspartier. Dessutom är de baserade på vad en viss grupp människor anser, undersökningarna är därmed subjektiva. Gemensamt för dessa undersökningar är att

representativ demokrati på den kommunala nivån ser ut att följa samma normer som på den nationella nivån, det vill säga att de tillfrågade politikerna upplever att utställda vallöften uppfylls, samt att de anser att vallöften är viktiga för partierna.

Min studie kommer att göra ett bidrag till vallöftesforskningen sett till flera aspekter; för det första fokuserar min studie på vallöften på kommunnivå snarare än på nationell nivå, vilket bidrar till att utöka den forskning som existerar kring vallöften på lokal nivå och därmed bidra till att fylla en forskningslucka. För det andra är oppositionspartier och inte partier i regeringsställning i fokus i min studie, vilket kan anses som ett relativt nytt bidrag till vallöftesforskningen oavsett vilken nivå man studerar. Argumentet för att studera oppositionspartier snarare än regeringspartier kan också härledas till tidigare vallöftesforskning, som konstaterats fokuserar på vallöften i relation till regeringspartier. Forskningen säger dessutom att ”flera empiriska indikatorer tyder på att vallöften tas på allvar” (Naurin, 2014b, s. 128). Detta är emellertid endast studerat på central nivå, därmed vet vi inte hur långt dessa slutsatser går att dra. Regeringspartier och deras vallöften är under ständig bevakning av såväl media som oppositionspartier, däremot är det inte lika självklart vem som granskar vallöften i relation till oppositionspartierna. Väldigt lite av befintlig tidigare forskning fokuserar på oppositionspartier, den forskning som finns att tillgå påpekar dock att vallöftesforskningen har en lucka att fylla kring detta (se exempelvis Thomson et al, 2016). Det vi vet om vallöften från Naurins studie (2014b) vet vi genom att attityder till uppfyllelse av vallöften mättes hos väljare och politiker, min studie mäter inte olika gruppers attityder utan genomför istället ett hårt test för att undersöka graden av återspeglning av vallöften funna i lokala valmanifest i motioner och i partiernas agerande på kommunfullmäktiges sammanträden. Baserat på tidigare vallöftesforskning på kommunal nivå, där samma normer kring vallöften återfanns som på nationell nivå, kan eventuellt liknande resultat hittas även i denna studie. Studien kommer att undersöka hur långt slutsatsen om att politiker tar vallöften på allvar kan dras, samt påvisa att vallöften har en central roll i den lokala representativa demokratin.

Definition av ”vallöften”

“...[a pledge is] a commitment to carry out some action or produce some outcome, where an objective estimation can be made as to whether or not the action was indeed taken or the outcome produced.” (Royed, 1996:79).

Ovan citat om vad ett vallöfte är understryker dels hur vallöftet är formulerat, det vill säga inledningsvis ska det signalera någon form av åtagande att åstadkomma ett visst utfall eller en viss handling. Handlingen eller utfallet i fråga ska dessutom vara ”mätbart”, det vill säga det ska på ett objektivt sätt gå att säga huruvida handlingen eller utfallet faktiskt ägde rum. Vallöftesforskningen utgår oftast från partiets valprogram när vallöften ska identifieras och definieras, då valprogram anses vara något som tillit kan läggas till (Naurin, 2014a).

Royeds definition av vad ett vallöfte innebär är väl etablerad, och tar sig följande konkreta uttryck i politiska valprogram: “A potential ‘pledge’ generally has two clauses: (1) a phrase indicating commitment/support: we will/we support/we oppose/we will work for, etc. (2) the action or policy for which commitment is indicated. The first clause can indicate either a ‘firm’ commitment (we will) or a ‘soft’ commitment (‘we support’, or ‘softer’ still, ‘we must, we should’)” (ibid). Royed definierar olika konkreta uttryck för vallöften som “hårda” respektive “mjuka”, beroende på hur de är formulerade i valprogrammen. Det innebär att om analysen inkluderar såväl mjuka som hårda vallöften är formuleringen ”vi kommer att arbeta för att en ny skola ska byggas nästa år” i ett valprogram är lika mycket ett vallöfte som om det hade formulerats som ”vi kommer att bygga en ny skola nästa år”. Naurin (2011) understryker särskilt vikten av att inkludera de mjuka vallöften i analysen vid studerandet av parlamentariska system, då dessa ofta kännetecknas av koalitionsregeringar. I koalitionsregeringar kan det vara svårt för partier som inte kan uppnå egen majoritet att ge löften av den hårda kategorin, då sådana vallöften signalerar en större grad av åtagande och handlingskraft än mjuka vallöften, även om båda kategorierna likställs enligt Naurin (ibid).

Utöver att identifiera vallöften kategoriserar Naurin (2013) dem enligt olika typer. I sin undersökning av fyra svenska regeringar, tre socialdemokratiska och en alliansregering, och deras respektive uppfyllelse av vallöften, fann Naurin att olika sorters vallöften uppfylldes olika ofta. Status-quo löften, som lovar att bevara en nuvarande situation, visades vara enklare att uppfylla än löften som lovar någon form av förändring. Dessutom tenderar regeringar som har färre vetospelare att uppfylla sina vallöften oftare än de som har vetospelare att ta hänsyn till. Med ”vetospelare” menas en aktör som har möjlighet att stoppa en förändring från status-quo, till exempel kan det vara ett parti vars stöd är essentiellt för att ett annat parti ska kunna få majoritet för sin politik (Sundell, 2014). Naurin (2013) fann även att enpartiregeringar uppfyller vallöften oftare än koalitionsregeringar. Andra faktorer utöver

vetospelare och partisammansättning spelar också in i huruvida vallöften uppfylls eller inte, till exempel möjligheten att uppfylla vallöften på fler än ett sätt.

2. Vallöftens funktion

Inom vallöftesforskningen talar man ofta om den så kallade mandatmodellen. Mandatmodellen utgår ifrån att ett politiskt mandat bestämmer hur partier förhåller sig till andra partier samt till väljare. Genom att väljare lägger sin röst på ett parti ger väljaren därmed det partiet ett mandat att genomföra de handlingar som tidigare utlovats. Det innebär att partierna i god tid innan valet måste ha tillkännagivit sin politik och sina åsikter. Genom mandatmodellen förklarar politikerna sina intentioner, och mandatmodellen har därmed tre fundamentala uppgifter (Naurin, 2010):

1. Att konkretisera politiska avsiktsförklaringar.
2. Att hjälpa politiker att förstå vilka avsiktsförklaringar som är viktigast för medborgare.
3. Att förmedla enighet inom partiet (Naurin, 2011).

Förutom mandatmodellen, som konkretiserar vad politiker kommer att göra framöver, finns sanktionsmodellen. Genom sanktionsmodellen utkräver väljarna ansvar av politikerna för att se huruvida de har gjort vad de lovat. Sanktionsmodellen är dock inte lika teoretiserad som mandatmodellen (Naurin, 2010). Valprogram är en del i sanktionsmodellen då valprogram är ett hjälpmedel för väljare att bestämma huruvida partiet levt upp till vad som förväntades genom utställda vallöften.

Holmberg och Oscarsson (2004) understryker vikten av vilka sorters frågor som partier väljer att fokusera på i sina valprogram. Detta är fundamentalt ur flera aspekter; Samtidigt som partiets prioriteringar ska överensstämma med väljarnas för att maximera antalet röster i valet är det också viktigt att belysa partiets hemmaplansfrågor och hålla bortaplansfrågor, där man eventuellt inte är lika konkurrenskraftig, utanför valrörelsen.

Som tidigare konstaterats är vallöftesforskningen bristfällig i den mån att nästan all den forskning som finns tillgänglig undersöker vallöftenas roll på den nationella nivån. På nationell nivå vet vi att politiker tar sina utställda vallöften på allvar och har för vana att hålla dem, vad vi inte vet är hur långt detta kan generaliseras. Min studie kring två oppositionspartier och återspeglingsen av vallöften hos dessa är därmed ett bidrag till vallöftesforskningen på kommunnivå. Genom följande frågeställningar ämnar jag besvara i vilken omfattning vallöften är relevanta i den representativa demokratin: 1. Har små partier i

en mindre kommun lokala valprogram? 2. Om ja, vad för typ av vallöften ställer partierna i så fall ut? 3. Agerar partierna i kommunfullmäktige i enlighet med sina vallöften?

3. Metod och material

Studiens syfte är att undersöka hur långt kan vi generalisera kring påståendet att partierna tar vallöften på allvar. För att undersöka detta kommer en kvalitativ innehållsanalys av valprogram, motioner och kommunfullmäktiges protokoll att utföras. En kvalitativ innehållsanalys är lämplig för studien då kvalitativ innehållsanalys fokuserar på “the characteristics of language as communication with attention to the content or contextual meaning of the text” (Hsieh and Shannon, 2006, s. 1278). Inom vallöftesforskningen har dessutom liknande metoder använts tidigare, det vill säga, texten har tolkats utifrån ett på förhand bestämt kodningsschema (se exempelvis Naurin, 2011; Naurin 2014a). Denna studie kommer att komplettera redan existerande forskning om vallöften, och den forskning som redan finns tillgänglig kommer styra de kategorier/kodscheman som används. Analysens tillvägagångssätt för respektive material presenteras nedan.

Valprogram

Vid kontakt med gruppledarna för respektive parti kunde valprogrammen år 2010 från båda partierna ordnas fram för att sedan användas i min studie. Valprogrammen analyserades med en kvalitativ innehållsanalys och resultatet av dessa presenterades sedan i ett översiktligt kodschema.

Kolumn ett i kodschemat beskriver hur partiet i fråga formulerat vallöftet i sitt valprogram. Denna kategori förutsätter att valprogrammen har vallöften utställda, ett sådant antagande är rimligt då det torde vara ett särskilt intresse för oppositionspartier att redovisa sina politiska alternativ i förhållande till den politiska ledningen.

Kolumn två beskriver huruvida vallöftet kategoriseras som ”hårt” eller ”mjukt”. För att definieras som ett vallöfte måste formuleringen uppfylla Royeds (1996:79) definition, det vill säga: “A potential 'pledge' generally has two clauses: (1) a phrase indicating commitment/support: we will/we support/we oppose/we will work for, etc. (2) the action or policy for which commitment is indicated. The first clause can indicate either a 'firm' commitment (we will) or a 'soft' commitment ('we support', or 'softer' still, 'we must, we should').” I analysen inkluderades såväl mjuka som hårda vallöften med stöd i Naurins (2011) forskning och rekommendationer om att även mjuka vallöften bör inkluderas när analysen rör parlamentariska system.

Kolumn tre utgår från Naurins (2013) forskning där typ av vallöfte identifieras, det vill säga om vallöftet är av typen ”status-quo” eller ”förändring”. Vid status-quo innebär vallöftet att någonting ska bevaras som det redan är, medan det senare utlovar någon form av förändring mot nuvarande situation.

Kolumn fyra beskriver på vilket sätt partiet i fråga agerade kring sitt givna vallöfte, det vill säga om vallöftet återspeglades i en motion, aktivitet på kommunfullmäktiges sammanträde eller både och. Ett ”-” i denna kolumn betyder att inget agerande från partiet kunde identifieras vare sig i motioner eller genom aktivitet på kommunfullmäktige.

Motioner

Motionerna från båda partierna var totalt tio stycken och hämtades från Marks kommuns ärendehanteringssystem. Därefter undersöktes huruvida motionerna strikt återspeglade de identifierade vallöften i respektive partis valprogram, med andra ord var motionerna tvungna att exakt återspegla det vallöfte som identifierats. Om det tidigare identifierade vallöftet återspeglades i någon av motionerna anses partiet i denna studie ha agerat kring vallöftet. Om motionen enbart var skriven inom samma område som vallöftet uttryckts inom räknades inte det som återspeglings. Huruvida motionen fick bifall eller avslag är inte relevant för denna undersökning, då analysen enbart intresserar sig för om ett agerande från partiets sida i enlighet med vallöftet ägde rum.

I tabell 1 nedan presenteras samtliga motioner inlämnade av Vänsterpartiet samt Marks Oberoende Demokrater under mandatperioden 2011-2014, och som därmed varit fokus i analysen.

Tabell 1. Inlämnade motioner från Marks Oberoende Demokrater och Vänsterpartiet mandatperioden 2011-2014.

	Marks Oberoende Demokrater	Vänsterpartiet
	Motion – kontaktpolitiker socialnämnden	Motion om förbättrad sex- och samlevnadsundervisning i Marks kommuns grundskolor
	Motion om gemensam ordningspolicy i Marks skolor	Motion om att anställa en genuspedagog i Marks kommun

		Motion om offentliga affischpelare
		Motion om jämställdhetsdiplomering – erbjud föräldrar och barn jämställdhetsmärkta skolor, förskolor och fritidshem
		Motion för en ökad medarbetardialog
		Motion angående behovet av en matsal vid Strömskolan i Kinna
		Motion för att få Västtrafik att återinföra fullgod kollektivtrafikservice i Örby med omnejd
		Motion om att anta ett funktionshinderpolitiskt program
Antal	2	8

Sammantaget lades det under mandatperioden 2011-2014 60 stycken motioner, varav oppositionen svarade för 48 av dessa och den politiska ledningen för tolv. Därmed kan tidigare forskning bekräftas även i denna studie att motioner är ett mer använt verktyg av oppositionen än av den politiska ledningen.

Kommunfullmäktiges protokoll

Samtliga protokoll från kommunfullmäktiges sammanträden under mandatperioden 2011 – 2014 har analyserats. I praktiken innebär det protokoll från och med 2010-11-02 till och med 2014-09-25, då 5 kap. 5 § kommunallagen (SFS 1991:900) anger att kommunfullmäktige väljs för fyra år räknat från och med den 15 oktober, valåret. Under mandatperioden 2010-11-02 till och med 2014-09-25 har kommunfullmäktige sammanträtt 40 gånger: fyra gånger år 2010, tio gånger år 2011, nio gånger år 2012, tio gånger år 2013 och sju gånger år 2014.

Som en del i förutsättningarna för att agera i kommunfullmäktige krävs närvaro av partiets ledamöter. Genomgången av protokollen visade att Marks Oberoende Demokrater har haft samtliga beslutande ledamöter, totalt två stycken, på plats vid samtliga sammanträden, utom vid två tillfällen då de saknat ledamot för del av sammanträdet.

Vänsterpartiet har haft samtliga beslutande ledamöter, totalt tre stycken, på plats vid samtliga sammanträden utom vid sju sammanträden då de saknat en ledamot. I praktiken innebär det att partierna vid ledamots förfall mister en röst vid de tillfällen votering verkställs och ersättare inte finns tillgänglig.

Protokollen har analyserats genom att studera Marks Oberoende Demokraters respektive Vänsterpartiets aktiviteter på sammanträdena i relation till de tidigare identifierade vallöften i valprogrammen. ”Aktiviteter” betyder här de tillfällen då partierna har lagt fram egna förslag som direkt berör något av vallöften, samt huruvida de har instämt med andra partiers eller kommunstyrelsens förslag som direkt berör något av det egna partiets vallöften. Även votering i något av ärendena som direkt berör vallöften anses som en aktivitet från partiets sida. Om någon av ledamöterna i respektive parti lade fram förslag, instämde i annat partis eller i kommunstyrelsens förslag som direkt berörde det egna vallöftet eller röstade i ärendet anses det i denna studie som att partiet har agerat kring vallöftet. Huruvida förslaget/instämmandet i kommunfullmäktige fick bifall eller avslag är inte relevant för denna undersökning, då analysen enbart intresserar sig för om ett agerande från partiets sida i enlighet med vallöftet ägde rum.

4. Marks kommun, mandatperioden 2011-2014

Politik på kommunnivå får inte lika mycket utrymme som politik på högre nivåer, dessutom är mindre kommuner inte lika bevakade av media som större kommuner. Detta skulle kunna ge utrymme för en mer rörlig politik och eventuellt inte lika stor återspeglning av vallöften i motionskrivandet eller under kommunfullmäktiges sammanträden, då mediabevakning tenderar att fokusera på större kommuner eller på högre nivåer. Vallöften är ett sätt för partierna att tydliggöra sin politik samt vad man vill åstadkomma och är därmed centrala i den representativa demokratin. Att studera två mindre partier i opposition i en mindre kommun kommer att kunna säga något om i vilken omfattning vallöften är relevanta i den representativa demokratin.

Marks kommun har cirka 34 000 invånare och en yta på 1000 kvadratkilometer. Befolkningsmässigt placerade sig Mark år 2014 på plats nummer 216 av totalt 290 kommuner (Lista över Sveriges kommuner, 2016, 4 september), man kan alltså hävda att Mark tillhör kategorin ”mindre kommun” sett till befolkningmängd.

I valet 2010 år erhöll partierna i Marks kommun mandat i kommunfullmäktige enligt tabell 2. Det var Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Marks Oberoende Demokrater samt Sverigedemokraterna som var oppositionspartier under mandatperioden 2011-2014. För den politiska ledningen svarade den så kallade Markalliansen, bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Miljöpartiet med stöd av Markbygdspartiet.

Tabell 2. Mandat i kommunfullmäktige i Marks kommun år 2010.

Parti	Antal mandat i kommunfullmäktige
Socialdemokraterna	17
Moderaterna	10
Centerpartiet	5
Liberalerna	4
Markbygdspartiet	4
Kristdemokraterna	3
Vänsterpartiet	3
Miljöpartiet	2
Marks Oberoende Demokrater	2

Sverigedemokraterna	1
Marks kommun	51

Marks Oberoende Demokrater (MOD)

Marks Oberoende Demokrater (MOD) är ett lokalt parti i Marks kommun som bildades år 2007. Partiet profilerar sig som oberoende av den traditionella blockpolitiken. År 2010 blev Marks Oberoende Demokrater representerade i kommunfullmäktige med två mandat. I Marks Oberoende Demokraters valprogram från år 2010 går att läsa att de använder sig bland annat av följande ”vägvisare”: ansvar, ärlighet och hänsyn (Marks Oberoende Demokrater, valprogram 2010). I valet 2010 erhöll Marks Oberoende Demokrater 5,33 % av det totala antalet avlagda röster (Valmyndigheten, 2010).

Vänsterpartiet i Mark (V)

Vänsterpartiet (V) har varit representerat i kommunfullmäktige sedan år 1971 då Marks kommun bildades efter en kommunsammanslagning av Kinna och Skene köpingar samt landskommunerna Fritsla, Horred, Svansjö, Sätilla, Västra Mark och Örby. I Vänsterpartiets valprogram från år 2010 går att läsa att skattepengar ska användas till vård och skola, inte gå till vinster i privata bolag (Vänsterpartiet, valprogram 2010). Mandatperioden 2011-2014 hade Vänsterpartiet tre mandat i kommunfullmäktige. I valet 2010 erhöll Vänsterpartiet 5,80 % av det totala antalet avlagda röster (Valmyndigheten, 2010).

5. Resultat och analys

Resultat och analys av Marks Oberoende Demokrater respektive Vänsterpartiets ageranden kring givna vallöften kommer att presenteras nedan under separata rubriker för respektive parti.

Marks Oberoende Demokrater

Resultatet av analysen av Marks Oberoende Demokrater i relation till tidigare utställda frågeställningar visar följande: 1. Har små partier i en mindre kommun lokala valprogram? Ja, Marks Oberoende Demokrater har ställt ut ett valprogram för mandatperioden 2011-2014. Detta var förväntat, men samtidigt ingen självklarhet då Marks Oberoende Demokrater är ett litet, lokalt parti i Marks kommun och därmed kunde ha ansett valprogram överflödigt. Att det trots allt var förväntat har att göra med partiets eget intresse av att föra fram sin politik jämsides med övriga partier i form av ett valprogram.

2. Om ja, vad för typ av vallöften ställer partierna i så fall ut? Valprogrammet visade totalt sex stycken givna vallöften enligt Royeds (1996;79) definition, varav samtliga av dessa tillhörde den mjuka kategorin enligt Naurins definition (2013). Det vill säga, vallöftena formulerades enligt ”vi stödjer/vi motsätter oss/vi kommer att arbeta för” och dylikt snarare än ”vi ska/vi lovar”, vilket är i linje med tidigare forskning (se exempelvis Naurin, 2011) som påvisar att vallöften från oppositionspartier generellt sett faller inom den mjuka kategorin. Detta är på grund av medvetenheten hos politikerna om att partiet ensamt inte kommer att kunna driva igenom vallöften. Med andra ord behövs samarbete med andra partier, vilket också innebär att partierna kan bli tvungna att kompromissa kring sina tidigare utlovade vallöften. Mjuka vallöften ger därmed större handlingsutrymme än hårda vallöften.

Tre av löftena var av typen ”status-quo” och tre av typen ”förändring”. Vallöftena av typen ”status-quo” löd enligt följande: ”vi vill bevara våra fasta bibliotek”, ”vi vill bevara skolor och på landsbygden” samt ”vi vill inte ha vindkraftsparker i Marks kommun.” Vallöftena av typen ”förändring” formulerades enligt följande: ”vi vill ha ett Skene lasarett, fristående från SÄS i Borås”, ”vi vill starta fler öppna förskolor” samt ”vi vill ha en utbyggd och upprustad väg 156 till Göteborg, nu.” En möjlig förklaring till att mjuka vallöften av typen ”förändring” förekom i hälften av fallen kan vara att understryka kontrast mellan den politik som den politiska ledningen för och den som det egna partiet vill föra. Att typen av vallöften som utlovar någon form av förändring utgjorde hela 50 % av Marks

Oberoende Demokraters totala antal vallöften är något förvånande, då tidigare forskning har påvisat att vallöften som utlovar förändring uppfylls mer sällan än vallöften som lovar att bevara nuvarande situation (se exempelvis Naurin 2013). Detta skulle kunna bero på att Marks Oberoende Demokrater befann sig i opposition under mandatperioden 2011-2014 och ser därmed att erbjuda tydliga och konkreta alternativ till de partier som innehar det politiska styret i kommunen som sin främsta uppgift (Riksdagen, 2016).

3. Agerar partierna i kommunfullmäktige i enlighet med sina vallöften? Hos Marks Oberoende Demokrater fanns totalt två ageranden sett till vallöftena i valprogrammet i relation till motioner och aktiviteter på kommunfullmäktiges sammanträden: ett bifallsyrkande samt ett ställningstagande genom votering. Vid analysen av kommunfullmäktiges protokoll hittades återspeglings angående Marks Oberoende Demokraters vallöfte att motsätta sig vindkraftsparker i Marks kommun, genom att partiet den 24 mars 2011, 40 § yrkat bifall och vid votering i ärendet röstade ja till kommunstyrelsens förslag om att avstyrka ansökan om tillstånd för vindkraftverk på Lygnersvider i Sätilla.

Vidare lämnade Marks Oberoende Demokrater in två motioner under mandatperioden, dessa visade inte någon återspeglings på vallöftena som återfanns i valprogrammet.

Följande vallöften återspeglades inte alls av partiet i varken motioner eller aktiviteter på kommunfullmäktiges sammanträden: ”vi vill ha ett Skene lasarett, fristående från SÄS i Borås”, ”vi vill bevara våra fasta bibliotek”, ”vi vill bevara skolor och på landsbygden”, ”vi vill starta fler öppna förskolor” och ”vi vill ha en utbyggd och upprustad väg 156 till Göteborg, nu.”

Tabell 3 presenterar en sammanställning av analysen av Marks Oberoende Demokraters vallöften, motioner och aktiviteter på kommunfullmäktiges sammanträden i relation till vallöftena.

Tabell 3. Marks Oberoende Demokraters ageranden i relation till utställda vallöften

Vallöftets formulering i valprogram	Kategori Hårt/mjukt	Typ av löfte Förändring/ status quo	Agerande Motion/ kommunfullmäktige/ både och
”Skene lasarett,	Mjukt	Förändring	-

<i>fristående från SÄS i Borås.</i>			
<i>”Bevara våra fasta bibliotek.”</i>	Mjukt	Status-quo	-
<i>”Bevara skolor på landsbygden.”</i>	Mjukt	Status-quo	-
<i>”Fler öppna förskolor.”</i>	Mjukt	Förändring	-
<i>”Utbyggd och upprustad väg 156 till Göteborg.”</i>	Mjukt	Förändring	-
<i>”Inga vindkraftsparker i Marks kommun.”</i>	Mjukt	Status-quo	Bifallsyrkande + ja röst i votering i kommunfullmäktige, § 40.

Vänsterpartiet

Resultatet av analysen av Vänsterpartiet i relation till tidigare utställda frågeställningar visar följande: 1. Har små partier i en mindre kommun lokala valprogram? Ja, Vänsterpartiet har ställt ut ett valprogram för mandatperioden 2011-2014. Detta var förväntat eftersom Vänsterpartiet har en nationell motsvarighet, samt att det torde ligga i partiets intresse att föra fram sin politik jämsides med övriga partier i form av ett valprogram.

2. Om ja, vad för typ av vallöften ställer partierna i så fall ut? Valprogrammet visade totalt tolv stycken givna vallöften enligt Royeds (1996;79) definition, varav samtliga av dessa tillhörde den mjuka kategorin enligt Naurins definition (2013). Det vill säga, vallöften formulerades enligt ”vi stödjer/vi motsätter oss/vi kommer att arbeta för” och dylikt snarare än ”vi ska/vi lovar”, vilket är i linje med tidigare forskning (se exempelvis Naurin, 2011) som påvisar att vallöften från oppositionspartier generellt sett faller inom den mjuka kategorin. Detta är på grund av medvetenheten hos politikerna om att partiet ensamt inte kommer att kunna driva igenom vallöften. Med andra ord behövs samarbete med andra

partier, vilket också innebär att partierna kan bli tvungna att kompromissa kring sina tidigare utlovade vallöften. Mjuka vallöften ger därmed större handlingsutrymme än hårda vallöften.

Ett av vallöftena var av typen ”status-quo” och elva av typen ”förändring”. Vallöftet av typen ”status-quo” löd enligt följande: ”vi kommer att driva frågan om att värna om strandskyddet.” Vallöftena av typen ”förändring” var formulerade enligt följande: ”vi kommer att driva frågan om fler och billigare hyresrätter”, ”vi kommer att driva frågan billigare och bättre kollektivtrafik och att återinföra studierabatten för universitets- och högskolestuderande. Fler och tätare turer ger möjlighet till ökad rörlighet och en bättre miljö. Detta ska gälla var man än bor i Mark. På sikt vill vi ha gratis kollektivtrafik för alla”, ”vi kommer att driva frågan om att förverkliga Ungdomens hus”, ”vi kommer att driva frågan om att avskaffa LOV – lagen om valfrihet”, ”vi kommer att driva frågan om att inrätta ”nattis” och ”helgis”, ”vi kommer att driva frågan om ökat stöd till kvinnojouren”, ”vi kommer att driva frågan om att satsa mer på kulturen, exempelvis kulturskolan och estetiska programmet”, ”vi kommer att driva frågan om att öppna akuten på Skene lasarett”, ”vi kommer att driva frågan om att avskaffa vårdnadsbidraget. Vi vill istället använda våra skattemedel till att anställa mer personal i skola, förskola och fritidshem”, ”vi kommer att driva frågan om ett tankställe för biogas”, ”vi kommer att driva frågan om gratis defibrillatorer på alla äldreboenden.” Något förvånande utgjorde typen av vallöften som utlovar någon form av förändring näst intill 100 % av Vänsterpartiets totala antal vallöften. Tidigare forskning har påvisat att vallöften som utlovar förändring uppfylls mer sällan än vallöften som lovar att bevara nuvarande situation (se exempelvis Naurin 2013). Detta skulle kunna bero på att Vänsterpartiet befann sig i opposition under mandatperioden 2011-2014 och därmed ser att erbjuda tydliga och konkreta alternativ till de partier som innehar det politiska styret i kommunen som sin främsta uppgift (Riksdagen, 2016).

3. Agerar partierna i kommunfullmäktige i enlighet med sina vallöften? Vid analysen av kommunfullmäktiges protokoll hittades vid sju tillfällen återspeglning kring fem av de totalt tolv i valprogrammet identifierade vallöftena. I relation till följande vallöften yrkade Vänsterpartiet bifall till annat partis förslag eller till kommunstyrelsens förslag: ”vi kommer att driva frågan om att avskaffa vårdnadsbidraget. Vi vill istället använda våra skattemedel till att anställa mer personal i skola, förskola och fritidshem”, ”vi kommer att driva frågan billigare och bättre kollektivtrafik och att återinföra studierabatten för universitets- och högskolestuderande. Fler och tätare turer ger möjlighet till ökad rörlighet och en bättre miljö. Detta ska gälla var man än bor i Mark. På sikt vill vi ha gratis kollektivtrafik

för alla”, ”vi kommer att driva frågan om att satsa mer på kulturen, exempelvis kulturskolan och estetiska programmet.” Vallöftet gällande avskaffandet av vårdnadsbidraget instämde Vänsterpartiet i annat partis förslag eller kommunstyrelsens förslag vid två olika tillfällen. Följande vallöften agerade Vänsterpartiet kring genom att lägga fram egna förslag: ”vi kommer att driva frågan om att inrätta ”nattis” och ”helgis” och ”vi kommer att driva frågan om ett tankställe för biogas.” Vallöftet att driva frågan om att satsa mer på kulturen, exempelvis kulturskolan och estetiska programmet, instämde Vänsterpartiet i såväl som lade eget förslag.

Partiets åtta inlämnade motioner under mandatperioden visade återspeglings på ett av vallöften som återfanns i valprogrammet. ”Motion till kommunfullmäktige i Mark för att få Västtrafik att återinföra fullgod kollektivtrafikservice i Örby med omnejd” är en direkt återspeglings av vallöftet ”vi kommer att driva frågan billigare och bättre kollektivtrafik och att återinföra studierabatten för universitets- och högskolestuderande. Fler och tätare turer ger möjlighet till ökad rörlighet och en bättre miljö. Detta ska gälla var man än bor i Mark. På sikt vill vi ha gratis kollektivtrafik för alla.” Vänsterpartiet agerade även kring vallöftet på kommunfullmäktiges sammanträde den 22 november 2012 163 §, genom att instämma i Socialdemokraternas förslag om att fria resor i kollektivtrafiken för kommuninvånare över 65 år införs.

Följande vallöften återspeglades inte alls av partiet i varken motioner eller agerande på kommunfullmäktiges sammanträden: ”vi kommer att driva frågan om fler och billigare hyresrätter”, ”vi kommer att driva frågan om att förverkliga Ungdomens hus”, ”vi kommer att driva frågan om att avskaffa LOV – lagen om valfrihet”, ”vi kommer att driva frågan om ökat stöd till kvinnojouren”, ”vi kommer att driva frågan om att värna om strandskyddet”, ”vi kommer att driva frågan om att öppna akuten på Skene lasarett” och ”vi kommer att driva frågan om gratis defibrillatorer på alla äldreboenden.”

Tabell 4 presenterar en sammanställning av Vänsterpartiets vallöften, motioner och aktiviteter på kommunfullmäktiges sammanträden i relation till vallöften.

Tabell 4. Vänsterpartiets ageranden i relation till utställda vallöften

Vallöftets formulering i valprogram	Kategori Hårt/mjukt	Typ av löfte Förändring/ status quo	Typ av agerande Motion/kommunfullmäktige/ både och
--	-------------------------------	--	---

<i>"Fler och billigare hyresrätter."</i>	Mjukt	Förändring	-
<i>"Bättre kollektivtrafik, återinföra studierabatten för universitets- och högskolestuderande. På sikt gratis kollektivtrafik."</i>	Mjukt	Förändring	Motion + instämmande kommunfullmäktige § 163.
<i>"Förverkliga Ungdomens hus."</i>	Mjukt	Förändring	-
<i>"Avskaffa LOV – lagen om valfrihet."</i>	Mjukt	Förändring	-
<i>"Inrätta "nattis" och "helgis".</i>	Mjukt	Förändring	Förslag kommunfullmäktige, § 162.
<i>"Ökat stöd till kvinnojourerna."</i>	Mjukt	Förändring	-
<i>"Satsa mer på kulturen, exempelvis kulturskolan och estetiska programmet."</i>	Mjukt	Förändring	Förslag kommunfullmäktige, § 170 + instämmande kommunfullmäktige § 160.
<i>"Värna om strandskyddet."</i>	Mjukt	Status-quo	-
<i>"Öppna akuten på Skene lasarett."</i>	Mjukt	Förändring	-
<i>"Avskaffa vårdnadsbidraget."</i>	Mjukt	Förändring	Instämmande kommunfullmäktige, § 170. Instämmande kommunfullmäktige, § 163.
<i>"Tankställe för biogas."</i>	Mjukt	Förändring	Förslag kommunfullmäktige, § 119.
<i>"Gratis defibrillatorer på alla äldreboenden."</i>	Mjukt	Förändring	-

Vad gäller motionerna visade ingen av Marks Oberoende Demokrater motioner och endast en av Vänsterpartiets visade på återspeglning av de vallöften som återfanns i valprogrammen. Detta får anses som anmärkningsvärt då motioner är ett av oppositionens främsta verktyg för att förmedla sin politik. Motioner är även ett verktyg för att signalera till

kommuninvånarna vilka intentioner och i vilken riktning partiet i fråga tänker föra politiken, till exempel vid eventuellt maktskifte vid nästkommande val.

Tre av Vänsterpartiets inlämnade motioner föreslår införandet av åtgärder för en mer jämställd kommun; motion om förbättrad sex- och samlevnadsundervisning i Marks kommuns grundskolor, motion om att anställa en genuspedagog i Marks kommun och motion om att erbjuda föräldrar och barn jämställdhetsmärkta skolor, förskolor och fritidshem. I Vänsterpartiets valprogram återfanns dock bara ett vallöfte kopplat till jämställdhet, nämligen ”vi kommer att driva frågan om ökat stöd till kvinnojouren”.

Värt att notera i relation till kommunfullmäktiges analyserade protokoll är de ärenden under kommunfullmäktiges sammanträden som inte protokollförs på samma sätt som övriga ärenden. Två sådana ärenden är budgetdebatten och den kommunalpolitiska debatten. I arbetsordningen för kommunfullmäktige 15 § framgår det att den kommunalpolitiska debatten ska anordnas en gång om året, det ska även framgå i kungörelsen till sammanträdena samt i ortstidningen och på kommunens webbplats att debatten kommer att äga rum (Marks kommun, 2015-11-26, § 15). I den kommunalpolitiska debatten ska partierna debattera kommunpolitiken, vid två tillfällen under mandatperioden har debatten dessutom haft ett särskilt tema, nämligen ”vision för det framtida Mark” år 2011 och ”hur får vi Marks kommun att växa?” år 2012. I debatten har partierna möjlighet att redovisa det egna partiets inriktning och ställningstaganden i olika frågor men kommunfullmäktige fattar inga beslut kring olika förslag. Under mandatperioden 2011-2014 deltog Marks Oberoende Demokrater och Vänsterpartiet i samtliga fyra kommunalpolitiska debatter genom inledningsanföranden.

Budgetdebatten föregår övriga budgetärenden till kommunfullmäktiges sammanträde i november varje år, där utdebitering, taxor och avgifter samt budget för nästkommande år behandlas och fastställs. Syftet för partierna med budgetdebatten är att argumentera för sin egen politik. I budgetdebatten är det tillåtet för partierna att lägga fram förslag. När den kommunalpolitiska debatten samt budgetdebatten protokollförs framgår det endast att ordföranden beskriver upplägget för kvällens debatt och presenterar sedan talarlistan, med andra ord protokollförs inte respektive partis anföranden under dessa tillfällen. Under mandatperioden 2011-2014 deltog Marks Oberoende Demokrater och Vänsterpartiet i samtliga två budgetdebatter genom inledningsanföranden.

Dessa tillfällen är viktiga för partierna för att förmedla sin politik och agera kring sina vallöften, särskilt med hänsyn till den höga närvaro av både media och

kommuninvånare som brukar infinna sig vid dessa tillfällen. Budgetdebatten och den kommunalpolitiska debatten är alltså högst relevanta för partierna, men då partiernas anföranden inte protokollförs går det inte att säkerställa huruvida ytterligare agerande kring vallöften ägt rum vid dessa tillfällen, vilket kan innebära att analysen blir något missvisande.

6. Slutsatser

Hur väl kan vi generalisera idén om att vallöften har en central roll på kommunnivå i den representativa demokratin? Inledningsvis kan det konstateras att studien har visat att två av de mindre oppositionspartierna i en mindre kommun faktiskt valt att ställa ut både valprogram och vallöften, vilket besvarar min första frågeställning ”har små partier i en mindre kommun lokala valprogram?” Detta kan tyda på flera saker; Det är möjligt att det tidigare konstaterandet om att mindre kommuner inte är lika bevakade av media som större kommuner är felaktigt, därmed anser sig även mindre oppositionspartier tvungna att ställa ut valprogram och vallöften då bevakningen är hög. Det kan också vara så att oavsett graden av bevakning från media är det angeläget för det egna partiet att sätta sina vallöften i sitt eget sammanhang, genom valprogrammet, och agera utifrån det. Troligt är dock att vallöften fyller samma viktiga funktion på kommunnivå som på nationell nivå, därmed gagnar det partier på kommunnivå att ställa ut valprogram och vallöften på samma sätt som det gagnar partier på nationell nivå.

Vad för typ av vallöften ställer partierna i så fall ut? Detta var min andra forskningsfråga och det kan konstateras att samtliga av båda partiernas vallöften tillhörde den mjuka kategorin. Detta kan förklaras med partiernas medvetenhet om att samarbete med andra partier kan komma att behövas, därmed vill man med ett mjukt formulerat vallöfte skapa större handlingsutrymme. Att tre av sex av Marks Oberoende Demokraters vallöften utlovade förändring respektive elva av tolv av Vänsterpartiets kan förklaras med att oppositionen vill skapa kontrast till den politiska ledningen och därmed söka förändring, trots att vallöftet initieras mjukt. Förvånande var att majoriteten av båda analyserade partiernas vallöften var av typen som utlovade någon form av förändring, då tidigare forskning påvisar att dessa är svårare att uppfylla då de ofta minskar handlingsutrymmet för partierna. Som opposition, oavsett nivå, är en viktig uppgift att erbjuda alternativ till det politiska styret. Vallöften av typen ”förändring” kan antas utgöra större kontrast till det politiska styret än vad ”status-quo” vallöften gör. Det skulle också kunna vara så att mjuka vallöften men som ändå utlovar förändring (till exempel ”vi ska verka för byggandet av ett nytt badhus”) signalerar mer handlingskraft gentemot kommuninvånarna än vad hårda vallöften av typen status-quo gör (till exempel ”vi ska bevara kommunens badhus”). En möjlig förklaring till att mjuka vallöften av typen ”förändring” förekom oftare kan vara att understryka kontrast mellan den politik som den politiska ledningen för och den som det egna partiet vill föra.

Den sista frågeställningen var ”agerar partierna i kommunfullmäktige i enlighet med sina vallöften? Marks Oberoende Demokraters två ageranden i relation till sex givna vallöften återspeglades uteslutande under aktiviteter på kommunfullmäktiges sammanträden, en av gångerna vid ett bifallsyrkande till kommunstyrelsens förslag (vilket berörde partiets eget vallöfte) samt vid en ja röst till kommunstyrelsens förslag vid votering i samma ärende. En möjlig förklaring till Marks Oberoende Demokraters förhållandevis låga grad av agerande kring vallöftena kan vara att partiet vid den tiden var relativt nyetablerat. Ett mer etablerat parti kan tänkas agera i högre utsträckning kring sina vallöften, ett sådant parti är också mer van vid den politiska arenan, det vill säga kommunfullmäktige. En annan förklaring till att agerandet kring Marks Oberoende Demokraters vallöften inte var fler kan vara den profilering partiet har valt genom att stå utanför den traditionella blockpolitiken. Att skriva motioner eller att vara aktiv under kommunfullmäktiges sammanträden innebär att förbli politiskt oberoende inte blir helt oproblematiskt, då många ageranden innebär att partiet i fråga också bekänner färg eller blocktillhörighet. En tredje förklaring skulle kunna vara att det i flera av de vallöften Marks Oberoende Demokrater uttryckt i sitt valprogram finns starka folkopinioner, vilket kan göra det än svårare för partiet att agera. Slutligen kan det konstateras att två av Marks Oberoende Demokraters vallöften, ”vi vill ha en utbyggd och upprustad väg 156 till Göteborg, nu” samt ”vi vill ha ett Skene lasarett fristående från SÄS i Borås” dessutom involverar vetospelare som kan göra det svårt för partiet att infria dessa vallöften. Väg 156 mot Göteborg är en statlig väg som ägs av Trafikverket, vilket därmed gör Trafikverket till vetospelare i frågan. Skene lasarett ägs av Västra Götalandsregionen som därmed blir vetospelare i den frågan, Marks kommun råder alltså inte ensam över dessa två frågor. Att uttrycka vallöften av denna karaktär kan därmed anses som problematiskt då infriandet av sådana vallöften är beroende av vetospelares samarbete.

Vänsterpartiets åtta ageranden kring tolv givna vallöften återspeglades i alla fall utom ett under kommunfullmäktiges sammanträden. I ett av fallen skrevs en motion, i tre av fallen lade partiet egna förslag i kommunfullmäktige och i resterande fyra fall instämde partiet i annat partis eller kommunstyrelsens förslag som berörde partiets eget vallöfte. Graden av återspeglning kring vallöftena får därmed anses vara hög, då antalet ageranden motsvarade två tredjedelar av det totala antalet vallöften som fanns att agera kring. Däremot är det anmärkningsvärt att Vänsterpartiet lämnade in förhållandevis många motioner under mandatperioden och att endast en av dessa hade återspeglning på de vallöften som återfanns i

valprogrammet. Med åtta inlämnade motioner borde vallöftenas återspeglning varit betydligt högre.

Vidare uppgick inte återspeglingen av vallöften i motionerna till den grad som förväntades inledningsvis och som hade varit önskvärd. En högre grad av återspeglning hade varit önskvärd då motionerna är ett viktigt politiskt verktyg att använda i relation till kommuninvånarna, i synnerhet för oppositionen. Som tidigare konstaterats återfanns däremot motioner hos Vänsterpartiet inom samma område som något eller några av vallöften, även om ingen återspeglning fanns till ett specifikt vallöfte. Däremot identifierades totalt åtta typer av ageranden kring två tredjedelar av de givna vallöften hos Vänsterpartiet, och två ageranden kring ett av sex givna vallöften hos Marks Oberoende Demokrater. Dessutom agerade både partierna utöver detta kring frågor som inte var utställda som vallöften, vilket kan tas som uttryck för att partierna har uppfattningar och ståndpunkter även i andra frågor än de som ställts ut i valprogram och vallöften. Antal ageranden skiljde sig åt markant mellan de båda partierna, vilket kan bero på ett antal faktorer. Då Vänsterpartiets valprogram var mycket mer omfattande än Marks Oberoende Demokraters förefaller det sig också naturligt att Vänsterpartiet hade betydligt fler vallöften utställda. Antalet utställda vallöften får naturligtvis återslag i antalet ageranden partiet sedan gör, därmed är det också naturligt att Marks Oberoende Demokrater inte agerade lika ofta kring sina vallöften som Vänsterpartiet.

Med dessa slutsatser kan det hävdas att idén om att vallöften fyller en viktig funktion i den representativa demokratin faktiskt kan generaliseras till kommunnivå vad gäller Marks Oberoende Demokrater och Vänsterpartiet i Marks kommun. Vidare har min studie bidragit till vallöftesforskningen som helhet på flera sätt; min studie har fokuserat på kommunnivå snarare än nationell nivå som de flesta tidigare studierna gjort, därmed har min studie bidragit till att fylla den forskningslucka som finns sett till vallöftesforskning på lokal nivå. Dessutom har jag studerat vallöften i relation till oppositionspartier, vilket är ovanligt inom vallöftesforskningens samtliga nivåer, då fokus generellt sett ligger på uppfyllelse av vallöften i relation till regeringspartier. Min studie har därmed inneburit ett bidrag till vallöftesforskningen som tidigare forskning uttryckt att det finns ett behov av. Vad som vidare skiljer min studie från tidigare studier (se exempelvis kommun- och landstingsfullmäktigeundersökningen, 2012; Comparative Candidate Survery, 2012) är att min studie genomför ett hårt test för att se vilken grad av återspeglning vallöften utställda i lokala valprogram har i motioner och agerande hos respektive parti, snarare än att mäta attityder. Slutligen har studiens resultat visat sig vara i enlighet med tidigare forsknings

resultat kring vallöftesforskning, trots att studiens metod var annorlunda. Studien har påvisat att vallöften har en central roll i den lokala representativa demokratin, även om graden av återspeglning av vallöften visade sig vara bristfällig just i partiernas motioner.

Avslutningsvis skulle vidare forskning om vallöftenas roll i den representativa demokratin på kommunnivå kunna utvidgas till studerandet av en längre tidsperiod, förslagsvis två mandatperioder, för att undersöka hur pass återkommande vallöften är över tid och hur dessa tar sig uttryck. Alternativt kunde en mandatperiod kunna studeras där två mindre oppositionspartiets ageranden jämförs med två större, eller rentav oppositionspartier jämfört med partier i den politiska ledningen. Eller möjligtvis, vilka strategier från partiernas sida finns för att realisera utställda vallöften inom denna och nästkommande mandatperiod?

7. Referenser

Artés, J., Bustos, A. (2007). Electoral Promises and Minority Governments: An Empirical Study. *European Journal of Political Research*, 47 (3), 307-333. Doi: 10.1111/j.1475-6765.2007.00722.x.

Comparative Candidate Survey. 2012.

Holmberg, S., Oscarsson, H. 2004. *Väljare: Svenskt väljarbete under 50 år*. Stockholm: Norstedts juridik.

Hsieh, H.F., Shannon, S.E. (2005.) Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*, 15 (9), SIDNR, Doi: 10.1177/1049732305276687.

Kommun- och landstingsfullmäktigeundersökningen. 2012.

Lista över Sveriges kommuner, (2016, 4 september). I *Wikipedia*. Hämtad 2016-12-04 från https://sv.wikipedia.org/wiki/Lista_%C3%B6ver_Sveriges_kommuner.

Marks kommun. Arbetsordning för kommunfullmäktige. Fastställd 2015-11-26, § 142.

Marks kommun. Kommunfullmäktiges protokoll. 2010-11-02, 2010-11-23, 2010-12-14, 2010-12-15, 2011-01-27, 2011-02-24, 2011-03-24, 2011-04-28, 2011-05-26, 2011-06-22, 2011-09-22, 2011-10-27, 2011-11-24, 2011-12-15, 2012-02-23, 2012-03-22, 2012-04-26, 2012-05-24, 2012-06-20, 2012-09-27, 2012-10-25, 2012-11-22, 2012-12-18, 2013-01-24, 2013-02-21, 2013-03-21, 2013-04-25, 2013-05-23, 2013-06-19, 2013-09-26, 2013-10-31, 2013-11-21, 2013-12-18, 2014-01-30, 2014-02-27, 2014-03-20, 2014-04-24, 2014-06-18, 2014-08-28, 2014-09-25.

Marks kommun. Motion om kontaktpolitiker i socialnämnden. Dnr 2011-477 700.

Marks kommun. Motion om gemensam ordningspolicy i Marks skolor. Dnr 2014-674 607.

Marks kommun. Motion om förbättrad sex- och samlevnadsundervisning i Marks kommuns grundskolor. Dnr 2011-61 611.

Marks kommun. Motion om att anställa en genuspedagog i Marks kommun. Dnr 2011-113 022.

Marks kommun. Motion om offentliga affischpelare. Dnr 2011-147 105.

Marks kommun. Motion om jämställdhetsdiplomering – erbjud föräldrar och barn jämställdhetsmärkta skolor, förskolor och fritidshem. Dnr 2011-332 610.

Marks kommun. Motion för en ökad medarbetardialog. Dnr 2012-153 020.

Marks kommun. Motion till kommunfullmäktige i Mark, angående behovet av en matsal vis Strömskolan i Kinna. Dnr 2012-529 622.

Marks kommun. Motion till kommunfullmäktige i Mark, för att få Västtrafik att återinföra fullgod kollektivtrafikservice i Örby med omnejd. Dnr 2012-550 530.

Marks kommun. Motion om att anta ett funktionshinderpolitiskt program. Dnr 2013-271 730.

Marks Oberoende Demokrater. (2010). Valprogram.

Naurin, E. (2010). ”Den gode väljaren. En studie av vilka krav medborgaren ställer på sig själv i rollen som väljare”. Statsvetenskapliga förbundets årsmöte, projektskiss. Göteborg.

Naurin, E. 2011. *Election promises, party behaviour and voter perceptions*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Naurin, E. (2013, 31 december). Vilka vallöften bryts och vilka uppfylls? [Blogginlägg]. Hämtad 2016-11-15 från <https://politologerna.wordpress.com/2013/12/31/vilka-valloften-bryts-och-vilka-uppfylls/>.

Naurin, E. (2014a). Is a Promise a Promise? Election Pledgement Fulfilment in Comparative Perspective Using Sweden as an Example. *West European Politics*, 37 (5), SIDNR. Doi: 10.1080/01402382.2013.863518.

Naurin, E. (2014b). Lokala politiker och vallöften. I D. Karlsson, M. Gilljam (red.), *Svenska politiker, om de folkvalda i riksdag, landsting och kommun* (s. 117-129). Stockholm: Santérus förlag.

Royed, T. J. (1996). Testing the Mandate Model in Britain and the United States: Evidence from the Reagan and Thatcher Eras. *British Journal of Political Science*, 26 (1), 45-80.

SFS 1991:900. *Kommunallag*. Stockholm: Finansdepartementet.

Sundell, A. (2014, 1 december). Tänker Löfven regera åt vänster, höger eller framåt? *Dagens Samhälle*. Hämtad 2016-12-30 från <http://www.dagenssamhalle.se/nyhet/taenker-loefven-regera-vaenster-hoeger-eller-framat-12371>.

Riksdagen. (2016). *Så arbetar partierna*. Hämtad 2016-12-30 från <http://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/arbetet-i-riksdagen/sa-arbetar-partierna/>.

Thomson, R., Royed, T., Naurin, E., Artés, J., Ferguson, M., Kostadinova, P., Moury, C. and Pétry, F. (2014). Explaining the Fulfillment of Election Pledges: A Comparative Study on the Impact of Government Institutions. *Manuskript*.

Thomson, R., Naurin, E., Royed, T., Artés, J., Costello, R., Duval, D., Ferguson, M., Kostadinova, P., Moury, K., Petry, F., Praprotnik, K. Why Do Governments Fulfill Opposition Parties' Election Pledges? (2016). *Paper prepared for the American Political Science Association's Annual Meeting in Philadelphia, 1-4 September 2016*.

Valmyndigheten. (2010). *Val till riksdagen – röster*. Hämtad 2016-12-10 från <http://www.val.se/val/val2010/slutresultat/R/rike/index.html>.

Vänsterpartiet i Mark. (2010). Valprogram.